

ALLA VILL VI
PRATA
MED EN
POLITIKER

Slutsatser och rekommendationer
FRÅN RIKSFÖRBUNDET FUB:S DEMOKRATILÄGER
16 - 19 augusti 2018

Under valrörelsen 2018 träffades ungdomar och unga vuxna med intellektuell funktionsnedsättning under en workshop och ett demokratiläger för att lära sig mer om demokrati, politik och hur ungdomarna kan göra sina röster hörda. Under dessa tillfällen blev det tydligt att politiker och beslutsfattare behöver hjälp att bli bättre på att lyssna på unga med intellektuell funktionsnedsättning. Vi bestämde oss för att hjälpa politiker och beslutsfattare att bli bättre på att bjuda in unga med IF i samtal och beslutande processer. Syftet med den här texten är att öka kunskapen och möjliggöra ökat inflytande för personer med IF och ömsesidig förståelse mellan beslutsfattare och invånare med intellektuell funktionsnedsättning.

Vad är en intellektuell funktionsnedsättning?

I den här texten kommer vi använda begreppet intellektuell funktionsnedsättning – ibland förkortar vi det till IF.

En intellektuell funktionsnedsättning innebär att individen har vissa svårigheter och är i behov av stöd i vardagslivet. Det kan exempelvis vara praktiskt (till exempel med hygien, städning, ekonomi), socialt (till exempel med att umgås, bedöma andras pålitlighet) eller akademiskt (till exempel med läsning, skrivning och andra skolprestationer). Det innebär även utmaningar i det abstrakta tänkandet vilket kan bidra till att det upplevs svårt att delta i en förening, i beslutande processer eller att påverka beslut som rör den egna livssituationen. En viktig del under Demokratilägret var därför att minimera glappet mellan idé och aktivitet för unga med intellektuell funktionsnedsättning, med ambition om att möjliggöra ett aktivt medborgarskap, underlätta för engagemang och att påverka politiker och demokratiska processer.

WWW

HÄR HITTAR DU MER INFORMATION OM IF

www.fub.se/utvecklingsstorning

habilitering.se/lattlast/intellektuell-funktionsnedsattning

Per Lodenius (C) besökte vårt Demokratiläger. Här tillsammans med deltagarna i övningen "Heta stolen".
Foto: Magnus Carlstedt.

Deltagare och besökande politiker. Från vänster: Camilla Berg Wolsink, Sofie Ingvarsson, Lisa Palm (FI), Per Lodenius (C), Fredrik Hansing, Rasmus Lannefors, Elof Hansjons (S), Jonatan Glad Svensson (L), Victoria Valverde, Alice Lundh, Malin Andersson, Axel Isaksson, Karin Ahlinder, Mariana Duarte (MP), Axel Tapper, Fredrik Sone, Iris Ekholm, Elin Vesterlund, Annika Bodin, Elvira Ottosson, Klara Lüning. Foto: Magnus Carlstedt.

Rekommendationer till beslutsfattare på lokal, regional och nationell nivå

Personer med intellektuell funktionsnedsättning är i stor utsträckning utestängda från många delar av samhället och beslutande processer. Det bidrar till att många med IF upplever att det är svårt att påverka samhället, sin omgivning och till och med sina egna liv.

Flertalet rapporter visar att unga med funktionsnedsättning inte kan delta i samhället på lika villkor som sina jämnåriga. I en rapporten "Ung idag" (2016) från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) framkommer det exempelvis att unga med funktionsnedsättning inte upplever sig ha möjlighet att påverka sin livssituation i samma utsträckning som andra unga.

Unga personer som vill påverka samhället upplever att det svårt och krångligt att veta vart man ska vända sig, var man hittar lättläst samhällsinformation och hur man kan bli inbjudan till politiska samtal och beslutande processer. Detta måste förändras!

*Klara håller upp hennes skylt med texten "Vi vill beblanda oss med andra ungdomar!"
Foto: Zarah Melander*

Vad kan du som beslutsfattare göra?

SAMHÄLLSINFORMATION FÖR ALLA

Se till att aktuell samhällsinformation som rör lokal, regional och nationell nivå finns tillgänglig på lättläst svenska och gärna med bildstöd. Exempel på information är kallelser till medborgarmöten och information om vart medborgare kan vända sig i olika frågor.

LÄTTLÄST OM POLITIK

Se till att det finns information på lättläst svenska om hur medborgare kan engagera sig och påverka samhället - på lokal, regional och nationell nivå.

BESÖK & TRÄFFA

Besök verksamheter där personer med intellektuell funktionsnedsättning finns, t.ex. skolor och LSS-verksamheter eller skapa nya forum för att träffas och lär er mer om hur en vardag kan se ut och vilka frågor som är viktiga för gruppen. Ett bra exempel på ett sådant forum är Ungdomspolitiken i Lund som skapat "Inflytandecaféer" för att inkludera och engagera ungdomar som går i grund- och gymnasiesärskolan.

STÖTTA & UPPMÄRKSAMMA

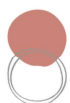
Särskilt stötta och uppmärksamma personer med intellektuell funktionsnedsättning som vill starta eller engagera sig i en förening, driva en politisk fråga eller på annat sätt vara aktiva medborgare.

BJUD IN & PRATA

Arbeta aktivt med delaktighet för personer som faktiskt berörs av olika planer, insatser och beslut. Bjud in personer med erfarenhet av LSS-verksamheter i diskussionen om kommunen ska bygga en ny gruppbostad eller fråga ungdomar vad de tycker är viktigt när ni planerar skolverksamheten.

SKAPA RELATIONER

Prata med lokala, regionala och nationella funktionsrättsorganisationer och andra relevanta föreningar. Några av FUB:s lokalföreningar har en "kontaktpolitiker", som deltar på möten tillsammans med medlemmar och fungerar som en länk mellan personer med intellektuell funktionsnedsättning och kommunpolitiken. Det gör det möjligt för personer med IF att vara aktiva samhällsmedborgare och är ett bra tillfälle för politiker att ta del av vad personer med intellektuella funktionsnedsättningar tycker är viktigt.

För att säkerställa att ungdomarnas perspektiv genomsyrade hela Demokratilägret anordnade FUB en förberedande workshop där ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning bjöds in. Under workshopen pratade vi om ämnen som demokrati, mänskliga rättigheter, klimatförändring, mobbning och arbete. På bilden syns Victoria, som även deltog på Demokratilägret. Foto: Magnus Carlstedt.

Bjud in och ordna möten

Tillgänglig information

För en person med intellektuell funktionsnedsättning kan det vara svårt med information som är abstrakt eller enbart i skrift. Inför och under möten är det därför bra att fundera hur man presenterar information på ett bra och tillgängligt sätt. Det kan t.ex. vara att förklara eller undvika krångliga ord, att skriva information på lättläst svenska och använda bildstöd. Det går bra att blanda olika bildstöd, bara man ser till att texten är förståelig.

Tydlig information gällande tid, plats och vad som kommer ske under mötet är nödvändigt för oss alla. Men för personer med intellektuell funktionsnedsättning kan det krävas ytterligare information för att personen i fråga ska känna sig trygg att delta.

Bra att tänka på

- Bjud in så att alla förstår! Att personer med intellektuell funktionsnedsättning på egen hand kan förstå inbjudningar stärker egenmakten!
- Komplettera text med bild eller filmer. Det finns etablerade bildsystem som t.ex. Pictogram, men även fotografier och andra bilder går bra.
- Tydlig information inför ett möte ökar delaktigheten och skapar trygghet. Det kan exempelvis handla om att deltagarna i förväg får veta hur mötesrummet ser ut, att få se bilder på de personer som kommer vara med på mötet och att få ta del av en tydlig vägbeskrivning för att lättare kunna hitta till mötet.
- Fundera över ordval. Det går alldeles utmärkt att kalla ett möte för ett möte, istället för ett sammanträde eller ett samråd. Ibland måste man använda krångliga ord, men då är det bra att förklara vad ordet betyder.
- Våga fråga hur personerna vill ha information innan och under mötet. Ibland är det bra att ge olika förslag på hur informationen kan ges.

Inspirerande exempel från Demokratilägret

- Schema med bild och text skickades ut inför lägret. Varje dag hade vi en gemensam genomgång av dagens schema.
- Lättläst information sammanfattades om olika politiska områden som deltagarna tyckte var viktiga, såsom miljö, migration och jämställdhet. Detta, tillsammans med lättläst information om demokrati och att rösta, fick deltagarna med sig hem efter lägret med målsättningen att det ska vara enkelt att

gå tillbaka, repetera och söka information på egen hand.

- Avstämningar efter varje pass där deltagarna gemensamt fick reflektera över det som hänt. Det för att fånga upp eventuella frågor och om det exempelvis var någon punkt under dagen som det var svårt att hänga med på, om det var något i passet som fungerade bra och om det var något som deltagarna upplevde att de saknade.

Klara, Victoria och Axel under den förberedande workshopen.
Foto: Zarah Melander

Anordna möten

En möteslokal behöver vara tillgänglig för de personer som ska delta. Det kan innebära att möteslokalen behöver ta hänsyn till personer som använder rullstol eller att det finns hörselteknisk utrustning som hörselslinga. Andra tillgänglighetsaspekter är exempelvis att alla pratar i mikrofon, att läsa upp skriven text och att beskriva bilder när det används en skriftlig presentation.

Myndigheten för Delaktighet (MFD) har tagit fram en checklista för tillgängliga möten och konferenser som kan vara bra att utgå från när man arrangerar möten och konferenser.¹ Drömskolan är ett projekt av Sveriges elevråd SVEA som riktar sig mot gymnasiesärskolan. De har tagit fram mallar för dagordningar med bildstöd som kan användas för att enklare kunna följa hur ett möte går till samt att se vilka punkter det är som vanligtvis ingår i en mötesagenda.²

Bra att tänka på

- Det är bra att upprepa det man säger flera gånger. Sammanfatta sedan det ni har kommit överens om.
- Håll tiderna och ha inte för många punkter på dagordningen. Det är viktigt att det finns tid att diskutera och ställa frågor. Se till att alla får chans att prata, även den som behöver mer tid.
- Ta många pauser under mötet och skriv upp tiderna för dagen på t.ex. ett blädderblock så att alla deltagarna förstår och kan ta del av informationen.
- Använd gärna diagram (som t.ex. visar ekonomisk fördelning) eller illustrationer som förklarar politiska processer, men kom ihåg att de oftast inte är självförklarande utan ni kan behöva gå igenom dem tillsammans.
- Använd gärna Powerpoint eller stortavla för att visa dagordningen och markera gärna på bilden vilken punkt ni för närvarande pratar om.
- Visa gärna bild eller film av det du pratar om.
- Ta tydliga beslut över vad som ska göras, vem som ska göra det och när det ska vara klart.
- Glöm inte bort att återkoppla efter mötet. Det kan handla om att berätta hur det gått med något som ni diskuterat under mötet, hur ni ska följa upp arbetet eller när ni ska träffas nästa gång.

¹ www.mfd.se/stod-och-verktyg/publikationer/checklistor/checklista-for-tillgangliga-moten-och-konferenser/

² <https://svea.org/dromskolan/>

Inspirerande exempel från Demokratilägret

- Innan lägret hade deltagarna fått ett övergripande schema för lägrets alla dagar, med text och bildstöd. Deltagarna fick varje morgon ta del av ett specifikt schema som visade de aktiviteter vi skulle utföra den dagen. Genom att inte skriva ut exakta tidpunkter kunde vi lättare anpassa dagen och ta hänsyn till om vissa pass/workshops krävde längre eller kortare tid än planerat. På så vis blev det en tydlig struktur över dagen, utan att vi behövde låsa oss vid fasta tider och kunde därmed genomföra mindre förändringar.
- Inledande rundor vid varje pass där deltagarna fick möjlighet att prata. Gruppledaren såg till att alla kom till tals.
- Vid aktiviteter gavs instruktioner muntligt, men dessa fanns även alltid tillgängliga på storbild under tiden. Ett exempel var vid de inledande rundorna, då frågorna som skulle besvaras hela tiden fanns uppskrivna på storbild.
- För att följa upp hur många av deltagarna som röstade i valet den 9 september återkopplade vi till deltagarna efteråt. I samband med den kontakten frågade vi även om deltagarna kände att det var någonting de lärde sig under demokratilägret som gjorde det lättare för dem att rösta.

"Lägret gav mig ett bra grepp om hur det hela fungerade" - Deltagare

ATT UTVÄRDERA ÄR VIKTIGT!

Delaktigheten tar inte slut när en övning är över. Att utvärdera en aktivitet eller ett möte är minst lika viktigt som övningen i sig, för att den som genomfört övningen ska få återkoppling men även för att ge deltagarna en möjlighet att reflektera över övningen. Var det någonting i övningen som inte förstods eller var innehållet svårt att begripa? Använd en utvärdering som är begriplig med hjälp av bildstöd för att ge deltagare med kognitiva och kommunikativa svårigheter en bättre möjlighet att säga

Under Demokratilägret använde vi utvärderingar med bildstöd. På bilden syns Zarah Melander som förklarar utvärderingen för deltagarna. Foto: Magnus Carlstedt.

Bra att tänka på

Blanda ja/nej frågor med beskrivande frågor, t.ex. var aktiviteten rolig? Vad tyckte du var roligt/tråkigt med aktiviteten? Tänk på att inte ställa ledande frågor, utan ge deltagaren möjlighet att ge sin åsikt utan att frågan uppfattas som positiv eller negativ. Prova att använda er av smileys, det är ett lätt och roligt sätt att låta deltagarna utvärdera ert arbete.

Inspirerande exempel från Demokratilägret

- Korta avstämningar efter varje pass för att fånga upp om vi behövde jobba mer med någon fråga eller tänka om kring något moment.
- Längre utvärderingar i helgrupp innan varje dag var över. Deltagarna fick rita smileys på stora papper som förberetts innan.
- Större utvärdering på lägrets sista dag. Utvärderingen var i lättläst format och innehöll tre svarsalternativ i form av “ja”, “nja” och “nej” som illustrerades med smileys. Lägerledare hjälptes åt att stötta de deltagare som behövde hjälp med att fylla i utvärderingen. Möjlighet att lämna längre kommentarer fanns i utvärderingen.

INKLUDERA UNGA MED INTELLEKTUELL FUNKTIONSNEDSÄTTNING I POLITISKA DISKUSSIONER

SKAPA BRA RELATIONER!

Många personer i den här målgruppen är vana att andra fattar beslut åt dem och att de sällan blir tillfrågade om vad de tycker i olika frågor. En metod för att få till ett bra samarbete och bra diskussioner är att inleda med relationsskapande aktiviteter. Det kan t.ex. vara lära-känna-övningar eller att prata om ämnen som inte handlar om politik.

Bra att tänka på

- Det är en grupp som ofta inte är vana att bli tillfrågade eller lyssnade på, vilket kan kräva tid och engagemang, men som är en förutsättning för att skapa bra möten.
- Avsätt tid i början av varje möte för att lära känna varandra, göra enklare övningar gemensamt eller prata om andra ämnen än politik.

Inspirerande exempel från Demokratilägret

- Vi inledde med diskussion om förhållningsregler där vi gemensamt bestämde hur vi skulle vara mot varandra under lägret och diskuterade vad som var viktigt för oss.

- De flesta pass inleddes med en runda. De inledande rundorna utgick från förbestämda frågor, t.ex. namn, ort, en sak man är bra på, vilken superhjältekraft man helst skulle vilja ha, viktigaste politiska frågan eller favorit fritidssyssla. Vi avslutade också varje pass med en runda där alla fick säga vad de tyckte bäst om med passet.

- Intervju i smågrupp utifrån förbestämda frågor, som sedan presenteras i storgrupp. Under den förberedande workshopen fick deltagarna fråga varandra om favorit fritidssysselsättning, vad som är bra att ta med på ett demokratiläger och vilken topping de ville ha på sin pizza under lunchen.

- Avslappnade mingel utifrån färdiga "enkla" ämnen. Under lägret fick deltagarna välja ut ämnen som vi pratade om under vårt mingel med politikerna, det var bland annat kultur, föreningen FUB, djur och musik.

POLITIK KAN VARA SVÅRT ATT FÖRSTÅ!

Politik och hur man kan påverka samhället, omgivningen och sitt egna liv kan vara abstrakt och svårt att förstå. Att prata om politik eller hur man kan påverka politiker eller beslutande processer behöver därför göras mer konkreta och tillgängliga.

Bra att tänka på

- Ingen har bättre kunskap om vad det innebär att leva med en intellektuell funktionsnedsättning än personerna själva. Skapa forum där personer med IF får chans att berätta om sina liv, sina drömmar och sina förutsättningar. Dessa forum är en bra utgångspunkt för ett fortsatt politiskt samtal.
- Tydlig struktur och gemensam genomgång av det som ska ske är alltid bra.
- Prova på och praktiska aktiviteter kan vara ett bra sätt att göra abstrakta ämnen enklare att förstå.
- Det är bra med ett underlag att utgå från i diskussionen, t.ex. en film som beskriver området, ett rollspel eller färdiga diskussionsfrågor.
- Våga fråga personerna hur ni kan jobba för att få till bra träffar. Ibland är det bra att ge olika förslag på arbetssätt.

Inspirerande exempel från Demokratilägret

- Filmvisning om att rösta, med efterföljande diskussion om vad som känns enkelt respektive svårt med att rösta, och om andra frågor som dök upp.
- Med hjälp av en prova-på röstlokal spelade vi upp olika scenarion som kan uppstå i en vallokal, t.ex. om man glömt sitt ID-kort eller röstkort hemma. Alla deltagarna fick även prova på att rösta.

- Olika interaktiva övningar, som t.ex. "Heta stolen" där deltagarna fick ta ställning till olika påståenden, motivera varför och lyssna på andras argument. Metoden "Göra politik" innebar att deltagarna tillsammans med politiker fick identifiera olika områden de ville förändra och komma på förslag på lösningar. "Var hör besluten hemma?" är en metod där deltagarna tillsammans fick diskutera olika samhälliga områden som LSS, bibliotek, sjukhus och skola för att identifiera var de politiska besluten tas för respektive område. En mer utförlig beskrivning för dessa metoder hittar du längre bak i detta material.
- Gruppdiskussioner där deltagarna fick processa fram vilka politiska ämnen de tyckte var viktigast. Därefter sorterade frågorna in i olika politiska teman. Det var frågor som tillhörde allt från djurrätt till jämställdhet och migration. Syftet var att diskutera politik, se vilka frågor som deltagarna lyfte och slutligen tillsammans kunna placera dessa i olika områden.
- Vi ville hålla diskussionen levande under hela lägret och var medvetna om att politiska förslag kunde dyka upp när som helst, inte nödvändigtvis under det pass då det diskuteras. Därför hade vi en station där deltagarna när som helst kunde skriva upp sina politiska förslag. I slutet av lägret sammanfattades alla dessa.
- Vi arbetade genomgående med att deltagarna fick komma med olika förslag och rösta om dem, t.ex. vilka politiska ämnen de ansåg var viktiga.

*Annika provar på att rösta.
Foto: Rebecka Zackrisson*

TIPS PÅ METODER

SKRIV LÄTTLÄST

Alla medborgare har rätt till information. Myndigheter och kommuner är skyldiga att kunna delge information även på lättläst. För personer med intellektuell funktionsnedsättning kan en vanlig text vara svår att förstå. Tillgänglighet för den som har svårare att förstå och kommunicera kallas för kognitiv och kommunikativ tillgänglighet. Att skriva lättläst ger en ökad kognitiv och kommunikativ tillgänglighet och handlar om att använda enklare ord, kortare meningar och rader och att strukturera texten på ett sätt som gör det begripligt för läsaren. På Inre Ringen Sveriges webbsida hittar du mer information och tips om hur du skriver lättläst.

www.fub.se/klippan/puff/skriv-lattlast

ANVÄND BILDSTÖD

En lättläst text kan med fördel kompletteras med bildstöd, vilket ökar förståelsen för den som läser. Det ger läsaren ytterligare möjligheter att kunna ta till sig informationen utan att behöva läsa texten. På bildstod.se finns det kostnadsfria bilder för nedladdning. Det går också bra att använda bilder som är mer fotografiska, eller fotografier man har tagit själv. En annan form av bildstöd är att använda sig av så kallade Widgitsymboler. På Symbolbruket finns en databas med över 13 000 symboler. På Pictogram.se finns verktyg för att skapa dokument som innehåller pictobilder.

MITT VAL

Studiecirkeln Mitt val har som mål att öka viljan och kunskapen hos personer med intellektuell funktionsnedsättning att själva vara med och påverka och delta i de allmänna valen i Sverige. Alla medborgare i Sverige som har fyllt 18 år har rösträtt, men statistik visar att antalet personer med intellektuell funktionsnedsättning som deltar i politiska val är låg. Genom ett folkbildningsprojekt syftar Mitt val på att göra allmänna val mer tillgängliga och riktar sig mot personer som vill lära sig med om demokrati och val.

www.sv.se/projektsajter/mitt-val/

BLI EN LÄTTLÄST POLITIKER

Studieförbundet Vuxenskola har skapat en kostnadsfri onlineutbildning för att bli en lättläst politiker. Utbildningen lär ut grunderna i att skriva lättläst svenska. Den riktar sig främst till politiker på kommun- och landstingsnivå.

www.sv.se/foreningsutveckling/liberalerna/utbildningsmaterial/bli-en-lattlast-politiker

ANVÄND GÄRNA FILM

Att sprida information om ett möte med hjälp av film och rörliga bilder är ett bra sätt att nå en bredare målgrupp, speciellt för personer som kan uppleva det svårt att ta in information i text. Det finns ett par saker som är bra att förhålla sig till när man ska göra en film. Börja med att fundera på syftet med filmen: vad vill ni berätta med filmen och vem är filmen till för? Ska filmen förklara något eller ge en instruktion? Fundera på miljön där filmen ska spelas in. För att personen som tittar ska få en bra upplevelse av filmen krävs det att saker som bakgrund, ljud och ljus ses över. Det kan till exempel handla om att ni behöver köpa en mikrofon för att förstärka ljudet eller att det inte är för mycket som händer i bakgrunden - det kan lätt resultera i ett oroligt intryck hos tittaren. Det finns en rad olika redigeringsprogram där ni enkelt skapar eller redigerar er film. Googla exempelvis på "Skapa film" och hitta något som passar era behov.

HETA STOLEN

En uppskattad metod för att diskutera politik och politiska frågor är att använda sig utav "Heta stolen". Formulera ett antal påståenden. Det kan vara allt från politik, mänskliga rättigheter och miljön, till påståenden om mat, väder och favoritfärger. En person ansvarar för att läsa upp påståendena. Deltagarna, som sitter placerade i en cirkel, tar ställning till de påståenden som läses upp, exempelvis "Jag tycker att mänskliga rättigheter är viktigt". Instämmer man i påståendet reser man sig upp, instämmer man inte i påståendet sitter man kvar på stolen. Låt deltagarna sedan förklara sitt ställningstagande, om så önskas. De deltagare som ställt sig upp byter sedan plats med varandra.

SKAPA POLITIK

Sänk barriären mellan politiker, beslutsfattare och unga personer med intellektuell funktionsnedsättning genom att skapa forum där politiska frågor diskuteras. Metoden "Skapa politik" går ut på att dela in unga personer med intellektuell funktionsnedsättning i smågrupper med en till två politiker i varje smågrupp. Låt samtliga deltagare gemensamt få identifiera olika politiska problem, och framför allt olika förslag på lösningar för dessa problem. Det kan vara frågor som berör skolan, daglig verksamhet, miljön, färdtjänst, psykisk ohälsa eller bostäder. Syftet med övningen är att ge unga med intellektuell funktionsnedsättning möjlighet att tillsammans med politiker identifiera problem och finna potentiella lösningar därefter. Metoden ger möjlighet för deltagare och politiker att diskutera politik på de ungas premisser.

SKAPA POLITISKA KAMPANJER FÖR ALLA

European Disability Forum (EDF) har skapat en sajt som beskriver hur man gör politiska kampanjer tillgängliga. Sajten är på engelska, men ger en bra bild över hur man kan arbeta för att skapa politik som är förståelig för alla.

www.edf-feph.org/how-make-your-political-campaign-accessible

TA TEMPEN PÅ POLITIKEN

Gradera ditt svar! Metoden går ut på att deltagarna får ta ställning till två svarsalternativ som står i motsats till varandra. Exempelvis påståenden som "glass är gott, eller, glass är äckligt" eller "kan unga påverka politikerna - absolut eller absolut inte". Måla upp en linje genom att exempelvis lägga ut ett band på golvet som illustrerar en termometer med en varm och en kall sida. När påståendena läses upp tar deltagarna ställning genom att placera sig på den sida av linjen som motsvarar deras åsikt. Låt den varma sidan vara ja-sidan, och den kalla sidan nej-sidan. Lämna utrymme för reflektion och diskussion efter varje fråga.

VAR HÖR BESLUTEN HEMMA?

Det är många av oss som tycker att politik är svårförståeligt. Det kan vara knepigt att förstå var de olika politiska besluten hör hemma. Vilka beslut är det som tas på kommunal nivå? Och hur skiljer sig besluten åt mellan riksdagen och landstinget/regionen? I mötesrummet, skapa tre hörn för kommun, landsting och riksdag. Skriv sedan ut bilder på politiska ämnen som sjukvård, skola, LSS, klimat och jordbruk. Låt deltagarna få diskutera de politiska frågorna i mindre grupper, för att sedan placera ut respektive fråga/ämne under rätt politisk nivå (exempelvis frågor som rör sjukvård hör hemma under rubriken landsting/region). Det ger deltagarna en bra förklaring om vilka beslut som fattas på vilken nivå. Övningen syftar på att ge deltagarna en ökad färdighet att kunna söka information på egen hand. Låt därför deltagarna få använda sig av "livlinor" och förklara att det är okej att man googlar sin fråga, att man frågar en vän eller ber om hjälp från den som leder övningen.

METODMATERIALET "ALLA UNGA"

"Alla unga" är ett metodmaterial om inflytande och delaktighet för unga med intellektuell funktionsnedsättning. Metodmaterialet som är utgivet av Ungdomspolitikerna i Lund syftar på att inspirera och engagera fler kommuner att tillgängliggöra deras demokratiarbete och det lokala ungdomspolitiska arbetet. I metodmaterialet ges exempel på metoder och modeller samt förslag för hur man skriver medborgarförslag, hur man startar elevråd och andra forum för att inkludera unga med IF.

<https://ungilund.se/om-ungdomspolitikerna/alla-unga/>

PRAKTISK HANDBOK I UNGAS INFLYTANDE

Hur kan man praktiskt jobba med ungas inflytande och delaktighet? Ungdomspolitikerna i Lund har även tagit fram materialet "Praktisk handbok i ungas inflytande" som ger tydliga exempel för vad man ska tänka på inför en dialog med unga personer. Handboken riktar sig främst till anställda inom kommunen men innehåller metoder och övningar som kan användas av fler. Varför är det viktigt att prata med unga? Hur arbetar man med tillgänglighet för att så många unga som möjligt ska få göra sin röst hörd? Och vad är egentligen ungdomspolitiska forum? I handboken hittar du fyra metoder för att föra dialog med unga; fokusgrupper, visionsmetoden, praktisk demokrati samt case och scenarion.

www.ungilund.se/globalassets/ungilund/metodmaterial-ungdomspolitik-2017tryck.pdf

SIST MEN INTE MINST...

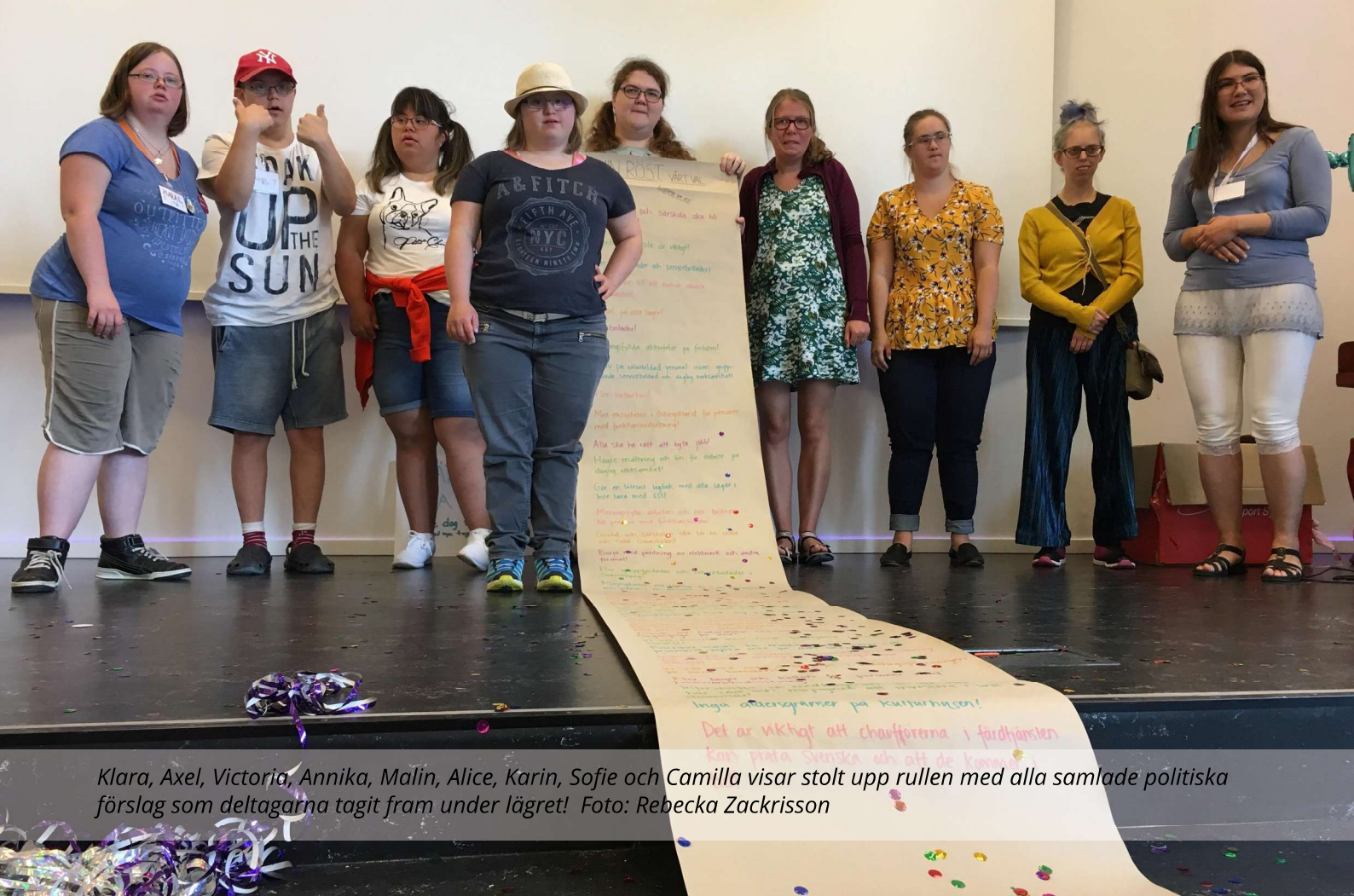
Politiska förslag från deltagarna på Demokratilägret 2018

- Grundskola och särskola ska bli samma skola!
- Högre ersättning och lön för arbete på daglig verksamhet!
- Arbete och skola är viktigt!
- Gör en lättläst lagbok med alla lagar i, inte bara om LSS!
- Fler gruppboende och serviceboende!
- Meningsfulla arbeten och fler boende till personer med funktionshinder!
- Möjlighet till att kunna idrotta regelbundet!
- Grund- och särskolan ska bli en skola och heta Gävoskolan!
- Årskort på alla läger!
- Börja med pantning av elektronik och andra föremål!
- Bra boende för alla!
- Fler grupp- och serviceboende i Söderköping!
- Meningsfulla aktiviteter på fritiden!
- Möjlighet att kunna bo i en kommun och jobba i en annan!
- Krav på välutbildad personal inom grupp- och serviceboende samt daglig verksamhet!
- Möjlighet att ha kvar sin kontaktperson om man flyttar till annat boende!
- Fler kulturhus!
- Möjlighet att byta arbetsuppgifter på samma dagliga verksamhet!
- Mer aktiviteter i Östergötland för personer med funktionsnedsättning!
- Alla ska ha rätt att byta jobb!

- Möjlighet att kunna studera utan att behöva fråga kommunen om lov!
- Mer personal på boende så de som bor där kan komma ut mer. Man vill kunna göra saker även fast det inte är planerat!
- Man ska få ta med sig fler personer i färdtjänsten!
- Mer vegetarisk och ekologisk mat på grupp- och servicebostäder!
- Bygg fler LSS-bostäder! Det behövs också fler hyresrätter för personer som inte har råd att köpa lägenhet.
- Musik- och kulturskolor ska vara öppna och tillgängliga för alla!
- Vi vill kunna åka färdtjänst i hela landet!
- Politiker måste ta mobbning på allvar. Lös problemet, flytta inte på den utsatta!
- Informera och utbilda personal om mobbning för att kunna förebygga att någon blir utsatt!
- Vi vill vara mer delaktiga i vardagsplaneringen på våra boenden!
- Fler läger och kollar för personer med funktionsnedsättning!
- Införskaffa medborgarlön så att fler har råd och möjlighet att investera i sina drömmar!
- Inga åldersgränser på kulturhusen!
- Det är viktigt att chaufförerna i färdtjänsten kan prata svenska och att de kommer i tid!

Vad vill unga med IF tycka till om?

...precis allt som andra unga vill tycka till om!

Klara, Axel, Victoria, Annika, Malin, Alice, Karin, Sofie och Camilla visar stolt upp rullen med alla samlade politiska förslag som deltagarna tagit fram under lägret! Foto: Rebecka Zackrisson

W

Ja jag röstade på 9 september och när jag röstat så blev det lättare efter lägret, jag kände mig modigare efter lägret när jag fick bra kunskaper som jag fick av er. Jag lärde mig hur man skulle rösta med alla lappar till olika ställen. Hur man lägger in rätt och att vara mer modig och att inte vara osäker och tveka, att ta instativet och våga som man kan. De lärde jag mig...

- Deltagare

Demokratilägret arrangerades av Riksförbundet FUB med stöd av Erasmus + och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

